

BOEKPRESENTATIE DRAGAN KLAIC's *Resetting the Stage*

Stelling:

Nog niemand in Nederland heeft een antwoord gevonden op het verloren draagvlak voor theater in de samenleving. Daarvoor zijn rigoureuze nieuwe strategieën nodig. Het nieuw leven inblazen (revitaliseren) van klassiek drama behoort niet tot die strategieën.

Reactie Caspar Nieuwenhuis, artistiek directeur Likeminds:

[langzaam en gedragen]

Vrienden, theaterliefhebbers, burgers, leen mij uw oren;

Ik ben hier niet om klassiek drama te begraven, noch om het te eren.

Voor een begrafenis zou er toch eerst een dode te betreuren moeten zijn, en het tegendeel is waar: klassiek drama leeft. Aan de andere kant is er voor een lauwerrede ook geen grond. Daarvoor is namelijk een overwinning op het slagveld nodig, en ik constateer opnieuw het tegendeel: klassiek drama legt het af tegen World of Warcraft, Intouchable, Facebook en Boer zoekt Vrouw.

De achtenswaardige redactie van deze boekpresentatie stelt dat het draagvlak voor theater in de samenleving verloren is geraakt. Als dat zo zou zijn, dan is dat een verschrikkelijk feit. En dan zouden wij niet hier – onder ons – moeten praten over nieuwe strategieën om het draagvlak terug te winnen, maar daar waar het draagvlak verloren is geraakt. Echter, voordat we vaststellen dat dit verschrikkelijke feit klopt, vraag ik u, is het een feit dat vóór deze crisis het draagvlak voor theater in de samenleving groter was dan nu?

De stelling is vervolgens dat het revitaliseren van klassiek drama niet de manier is om het draagvlak terug te winnen. Vrienden, zeg nu zelf, zouden de theatermakers die klassiek drama op het repertoire hebben staan, dit doen om het draagvlak te heroveren? Is dat werkelijk hun strijdplan? Eenieder zal toch inzien dat dit een hopeloos streven is? Zelfs de grootste navelstaarder heeft door dat klassiek drama een klein, grijs, rijk en hoogopgeleid publiek bereikt, toch?

[versnelling]

December 2012. Het spookt hier op de vliering. De wereld is een stad. De global village is een feit. Eén klik op de muis en hop we zijn aan de andere kant van de wereld. Wacht, ik check even de pathfinder, misschien is er een Project X-feest op Mars. Wie is hier de baas van de sky? Niemand toch? Niet god, niet de politici, niet de rechters, niet de priesters of imams. Fuck hun man. Zij zijn niet te vertrouwen. Nee hij, die met de meest gelikte oneliners, of nee zij, die met de meeste merites of nee wacht, hij met het meeste geld. Ja die is de baas nu. Wie betaalt bepaalt. Filosofen? Nee man. Voetballers en neurologen, die zeggen rake shit ouwe. Oja, had ik dat al gezegd? God is al een tijdje dood. Waarheid, schoonheid, authenticiteit, identiteit, solidariteit. Ook dood. Allemaal zandsteen in de wind. Shhhhh, capish? Nederland? We zijn allemaal Nederlanders? Nee man. We zijn niet één volk. Wij zijn

een ratjetoe aan kaaskoppen, anti's, moccro's, suri's en andere eerste, tweede, derde en veertiende generatie nomaden en vluchtelingen. Spreken wij één taal? Nee man, wij spreken een ratjetoe van Dietsch, Engels, Papiaments, Bahasa en Sranan Tongo. Kortom: Esperanto. Maar wij als kunstenaars zijn toch één? Nee man, wij zijn een ratjetoe aan...ach, wij zijn de Barbaren van Baricco. Oh even, kent u de flaneur van Baudelaire nog? Voorloper van de surfende burger op het world wide web. Hij zou de blaren op zijn ogen, oren en voeten hebben gehad als hij in deze tijd de analoge wereld zou moeten doorkruisen. Ik stond laatst bij de Dirk in de rij, zegt de ene jongere tegen de ander: "Wat ga je netjes in de rij staan, sukkel. Ook nog met je 'pardon mevrouw'. Je bent toch geen flikkertje? Ik zou echt schijt hebben! Ik zweer 't je. Gewoon voor die bitch gaan staan en als iemand wat zegt, ik bos d'r gewoon." Ligt het allemaal aan de onwil en onkunde van de jeugd? Nee man! Voorbeeld: september 2012, ik zit met negentig andere betalende bezoekers in de Stadsschouwburg Amsterdam bij de herneming van Othello. Van de negentig bezoekers zijn er zeker vijftig middelbare scholieren. Ze zijn rumoerig, pingen, facebooken, maken foto's van elkaar. Niet omdat ze het niet begrijpen. Integendeel. Ze vinden het saai, ze snappen alles bij voorbaat al. Ik ook, het plot sleept zich als een slak voort. Shakespeare is voorspelbaar! Dan gaan de hoofdpersonages bloot. Ineens snappen de jongeren het niet meer. Waarom naakt? Dit is toch theater, oftewel niet echt? Waarom dan toch wel echt uit de kleren gaan? Desdemona kijkt naakt de zaal in en krijgt een golf opmerkingen van giechelende pubers terug. Eén van de acteurs die net even abstract esthetisch voor zich uit moest denken van de regisseur, breekt uit zijn rol en sist: "Stilte!" Met verve en agressie. Maar het helpt niet. De kleren gaan weer aan, de personages gaan volgens de alleroudste voorspellingen dood, de voorstelling gaaaatt ddeeee ffinnnaaaaaale iinnnnn... Dan gaat op een tragisch moment een telefoon. Het hele spelerskorps projecteert zijn haat richting de jongeren. Maar de telefoon gaat naast mij af. En naast mij zit een brave zeventiger, een Shakespeare-liefhebber voor wie het plot precies snel genoeg ging, een nette burger die nooit zou giechelen als iemand naakt op toneel staat, een klassiek drama-aanhanger, nota bene bij hem gaat de telefoon en...hij kan de uitknop niet snel genoeg vinden, de spanning van de voorstelling is gebroken, de finale is kapot. De man verontschuldigt zich aan mij, maar het kwaad is in meerdere opzichten al geschiedt.

[normaal tempo]

Vrienden, theaterliefhebbers, ik ben hier niet om theatermakers die klassiek drama hernemen voor achterlijk te verslijten. Noch de klassiek drama liefhebbers. Want het hernemen van klassiek drama is een achtenswaardig en nuttig beroep, en het liefhebben niet minder nobel. Ik ben hier om te vertellen wat ik weet: het leven anno 2012 is horizontaal, hybride, snel, sneller, snelst en georganiseerd langs ontelbare draden van onontwarbare netwerken. Het hernemen van klassiek drama is in dat licht, in die context niet meer of minder dan het doorgeven van cultureel erfgoed. Een kleine, nuttige bijdrage aan de evolutie, maar zeker geen historische dijkdoorbraak met esthetische middelen. Dus vrienden, doe net als ik, laat uw hart uitgaan naar klassiek drama als ouderdomsvlek in de kunst- en cultuurbeleving van de samenleving. Laten we klassiek drama als cultureel erfgoed eren en bekostigen. Laten we een meerjarenplan bedenken waardoor klassiek drama net als opera geconserveerd kan blijven tot in lengte van dagen. Maar dan wel betaald uit andere subsidiepotten dan het theater van jonge kunstenaars die op zoek zijn naar een nieuw draagvlak onder generatiegenoten. Met verhalen van nu. Met de vormen van nu. Met de ethische kaders van nu. Tenslotte nog één laatste tip. Begin met het heffen van auteursrechten op klassiek drama, en laat met terugwerkende kracht alle landen van de

wereld auteursrechten betalen over al die jaren waarin ze klassiek drama hebben opgevoerd, dan zijn de Grieken in één klap van hun schulden af.

12 december 2012

Over Caspar Nieuwenhuis:

Caspar Nieuwenhuis is artistiek directeur van kunstenaarscollectief Likeminds. Daarnaast is hij freelance regisseur en programmamaker. Na zijn afstuderen aan de faculteit Theater-, Film- en Televisiewetenschappen aan de Universiteit Utrecht (2002), heeft hij als dramaturg/regieassistent gewerkt bij oa. De Nieuw Amsterdam, Growing Up in Public, Mightysociety en Bos Theaterproducties. Als regisseur heeft hij meerdere voorstellingen gemaakt voor het Oerol Festival. Vijf jaar lang maakte hij ook het maandelijks theaterdebatprogramma *De Brakke Zondag* voor Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond.